

ANALIZA COMPARATIVĂ A DOCTRINELOR ISR ÎN ANUMITE STATE MEMBRE ALE NATO

COMPARATIVE ANALYSIS OF ISR DOCTRINES IN SOME NATO MEMBER STATES

Lt.col.drd. Valeriu-Adrian JIANU *

Prin analiza comparativă, putem identifica anumite asemănări și deosebiri între unele state aliate, din punct de vedere doctrinar, pe baza unor criterii stabilite. Conceptul ISR reprezintă, pentru statele armatelor moderne, un subiect continuu de dezbateră, dorindu-se dezvoltarea și implementarea acestui concept la toate eșaloanele, pentru eficientizarea planificării și executării operațiilor și pentru asigurarea unui sprijin real și cât mai rapid decidenților de la toate nivelurile ierarhice. Doctrinile statelor membre ale NATO reprezintă punctul inițial comun de plecare în armonizarea legislativă și procedurală, astfel încât, în mediul operațional modern, să fie utilizat în mod eficient un limbaj aliat comun.

Through comparative analysis we can identify certain similarities and differences between certain allied states from a doctrinal point of view, based on certain established criteria. The concept of ISR is for the states of modern armies a continuous topic of debate, aiming to develop and implement at all levels, to streamline the planning and execution of operations and to ensure real support as soon as possible to decision makers at all levels. The doctrines of NATO member states represent the common starting point in legislative and procedural harmonization, so that, in the modern operational environment, a common allied language can be used effectively.

Cuvinte-cheie: informații; cercetare; supraveghere; analiză comparativă; NATO.

Keywords: Intelligence; reconnaissance; surveillance; comparative analysis; NATO.

Pentru realizarea studiului, am plecat de la premisa identificării asemănărilor și deosebirilor din punct de vedere doctrinar, în ceea ce privește conceptul ISR în anumite state aliate (România, Statele Unite ale Americii, Marea Britanie, Canada) pe de o parte, și doctrina NATO, pe de altă parte, pe baza analizei următoarelor criterii de referință: definirea conceptului ISR, procesul ISR, principiile ISR, disciplinele de culegere de informații, sistemele ISR.

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, *analiza* reprezintă „examinarea unui întreg, descompunându-l în părțile lui componente”, iar comparația stabilește „asemănările dintre lucruri, ființe, idei”¹.

Prin analiza comparativă a parametrilor enunțați, vom încerca să identificăm și să evidențiem anumite trăsături comune și distinctive doctrinare ale unor

state membre ale NATO, în scopul îmbunătățirii cadrului conceptual românesc din perspectiva ISR.

Definirea conceptului ISR

Conform doctrinei românești, ISR reprezintă „un set de capacități de informații și operații care sincronizează și integrează planificarea și operațiile tuturor capacităților de culegere, cu procesarea, exploatarea și diseminarea informațiilor rezultate, în sprijinul direct al planificării, pregătirii și executării operațiilor”².

Departamentul american al apărării definește conceptul ISR ca „o activitate care sincronizează și integrează planificarea și operațiile senzorilor, mijloacelor, sistemelor de procesare, exploatare și diseminare în sprijinul direct al operațiilor curente și viitoare”³.

Pentru doctrina britanică, acronimul ISR constituie „activități care sincronizează și integrează planificarea și operațiile capacităților de culegere, inclusiv prelucrarea și diseminarea produsului rezultat”⁴.

* *Universitatea Națională de Apărare „Carol I”*
e-mail: adi_jianu_74@yahoo.com

În doctrina canadiană, ISR este o „activitate care sincronizează și integrează planificarea și operațiile tuturor capabilităților de culegere cu exploatarea, procesarea și diseminarea informațiilor rezultate către beneficiarul care are nevoie de acestea, la timpul oportun și în formatul corect, în sprijinul direct al operațiilor curente și viitoare”⁵. Doctrina aliată utilizează conceptul ISTAR, definit ca un proces care combină supravegherea, cercetarea, sistemele și senzorii de achiziție a țintelor pentru orientarea manevrei și mijloacelor de lovire. Acesta cuprinde culegerea și managementul informațiilor, în scopul cunoașterii situației operaționale de către comandanți și statele majore în conducerea operațiilor și în scopul asigurării sprijinului în procesul de achiziție a țintelor⁶.

Putem observa o serie de asemănări între definițiile existente și putem distinge câteva caracteristici commune, și anume:

ISR”, se poate constata o armonizare doctrinară între statele analizate.

Procesul ISR

Prin procesul ISR, se coordonează toate activitățile specifice prin care elementele ISR răspund la o cerere de informații, cu sprijinul tuturor capabilităților de culegere pentru asigurarea sprijinului informativ în operații.

Din tabelul prezentat în Figura 1, putem observa o similitudine între procesul doctrinar britanic (denumit „Funcțiile de bază în procesul de informații”/„Intelligence core functions”) și cel canadian (denumit Procesul ISR). Procesul ISR doctrinar românesc este foarte asemănător celui din doctrina aliată. Singura deosebire este dată de etapa de *culegere*, etapă care, în doctrina NATO, este împărțită în două subetape: *planificare și execuție*. De asemenea, putem identifica etapa

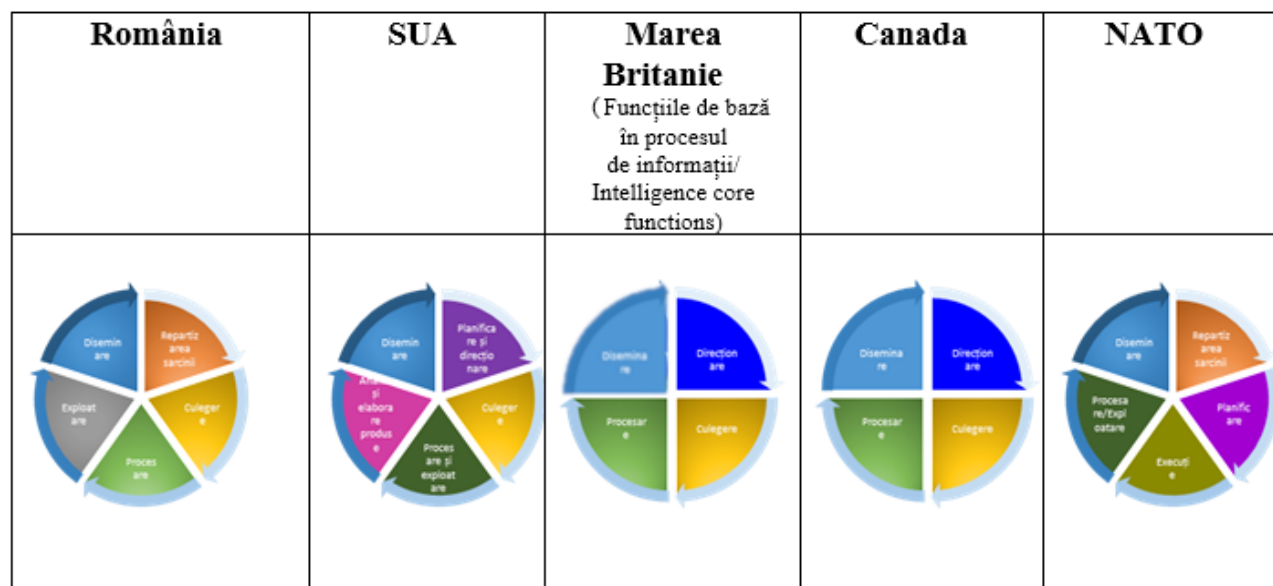

Figura 1 Armonizarea doctrinară între statele analizate (Concepția autorului)

- conceptul ISR este definit ca un proces, ca o activitate sau ca un set de capabilități;
- există o sincronizare, integrare și coordonare a capabilităților de culegere;
- ISR asigură sprijinul direct operațiilor curente și viitoare.

În doctrina aliată, conceptul cuprinde și acronimul TA (target acquisition), care reprezintă identificarea, localizarea și lovirea țintelor.

Putem concluziona că, din perspectiva primului criteriu stabilit, și anume „definirea conceptului

„analiză și elaborare produse”, specifică doar doctrinei americane.

Dacă în anumite doctrine aliante (vezi doctrina canadiană și cea britanică), există o posibilă similitudine între procesul ISR/ISR process și ciclul informațional/Intelligence cycle, în doctrina românească putem identifica o diferențiere între cele două procese.

Pe de o parte, procesul ISR – care cuprinde etapele: repartizarea sarcinii, culegere, procesare, exploatare și diseminare – reprezintă cadrul prin

care „o singură cerință de culegere este satisfăcută de un mijloc ISR”⁷ (I.A.-1.5 Doctrina întrunită pentru informații, supraveghere și cercetare).

Pe de altă parte, atât în „I.A.-1.1 Doctrina informațiilor pentru apărare”, cât și în „I.A.-1.6 Doctrina pentru proceduri de informații”, ciclul informațional cuprinde patru etape (direcționarea, culegerea, procesarea și diseminarea) și constituie „ansamblul de activități prin care informațiile sunt obținute, procesate, transformate în produse informative și diseminate beneficiarilor”⁸.

care au rolul armonizării tuturor funcțiilor de operații și informații și de a mări eficiența utilizării capacităților ISR. Cu excepția câtorva principii comune (securitate, oportunitate, acuratețe), specifice SUA, Marii Britanii și Canadei, putem identifica o foarte mare diversitate în ceea ce privește principiile ISR specifice statelor analizate. Mai mult decât atât, este evidentă necesitatea armonizării doctrinei în ceea ce privește principiile ISR din Armata Română cu principiile ISR din doctrinele anumitor state ale NATO. Dacă în doctrina aliată nu

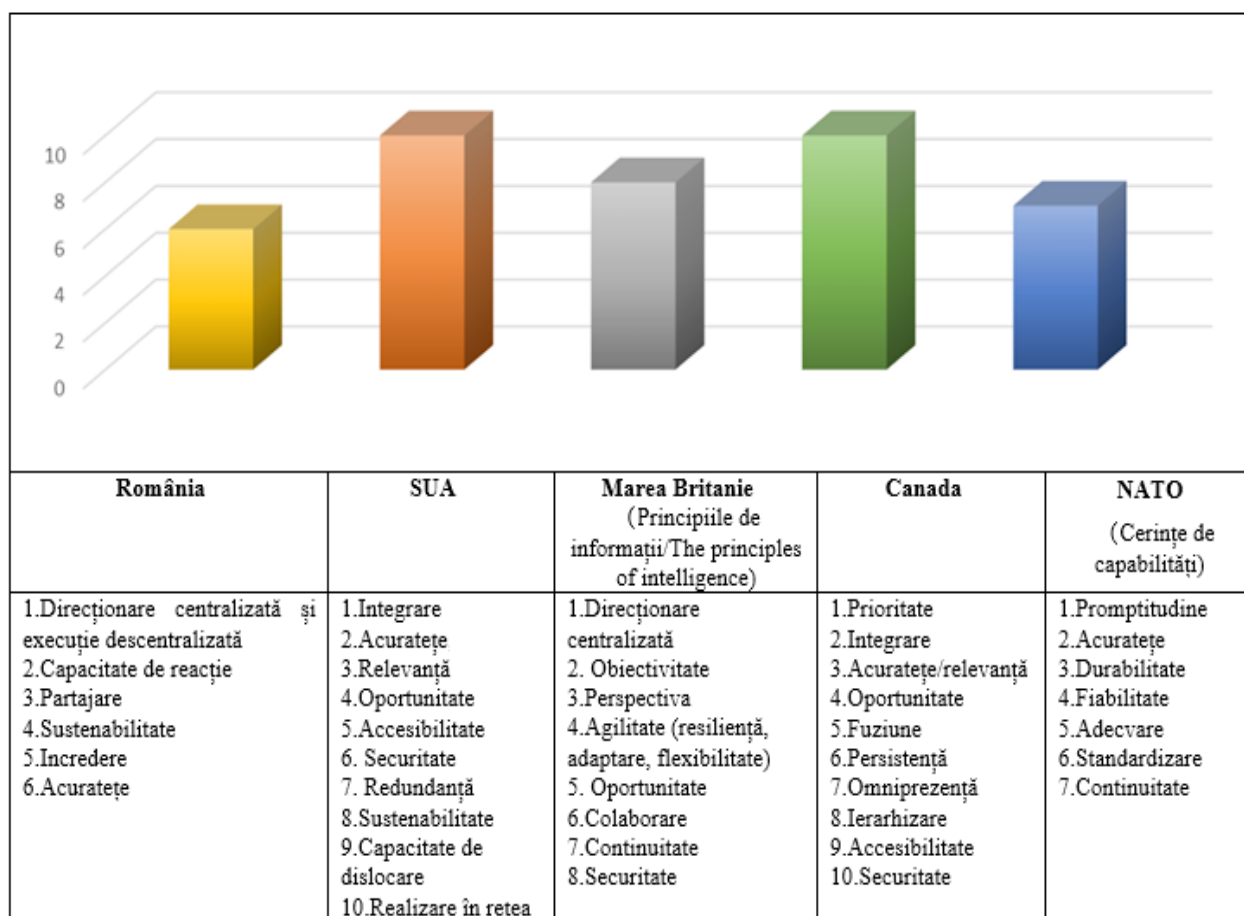

Figura 2 Principii specifice domeniului ISR (Concepția autorului)

În doctrina aliată⁹, ciclul informațional cuprinde: *direcționare și planificare, culegere, procesare/exploatare, diseminare și evaluare*, diferențiindu-se nu foarte mult de ciclul ISR, care cuprinde: *repartizarea sarcinii, planificare, execuție, procesare/exploatare, diseminare*.

Principiile ISR

Există, în doctrinele analizate, o serie de principii (Figura 2) specifice domeniului ISR,

sunt abordate principiile ISR, și întâlnim sintagma „required capabilities” („cerințe de capabilități”), în doctrina britanică, întâlnim denumirea „principiile informațiilor”/”the principles of intelligence”.

Disciplinele de culegere de informații

Din graficul prezentat în Figura 3, putem observa patru discipline de culegere existente în toate doctrinele statelor analizate: HUMINT, SIGINT, MASINT, GEOINT. În doctrina

americană, disciplina HUMINT cuprinde mai multe componente, și anume: operatori special destinați, forțe pentru operații speciale, structuri aeriene și terestre, exploatarea documentelor și mass-mediei. Totodată, în doctrina britanică *exploatarea informativă a materialelor și persoanelor (MPE)* cuprinde elemente existente și în alte doctrine, precum Techint, dar și elemente de noutate, precum: Fabint (forensic and biometric intelligence), Chemex (chemical exploitation), Finint (financial intelligence), Sma (seized media

foarte bine spectrul disciplinelor de culegere ISR, existând, după cum se poate observa, o armonizare cu celelalte armate NATO analizate.

Sistemele de culegere ISR, în funcție de platformele purtătoare

Toate statele analizate dispun de sisteme de culegere de pe platforme aeriene, spațiale, terestre și maritime, cel puțin din punct de vedere doctrinar (Figura 4). Demersul nostru nu și-a propus analiza gradului de înzestrare a acestor platforme și nici

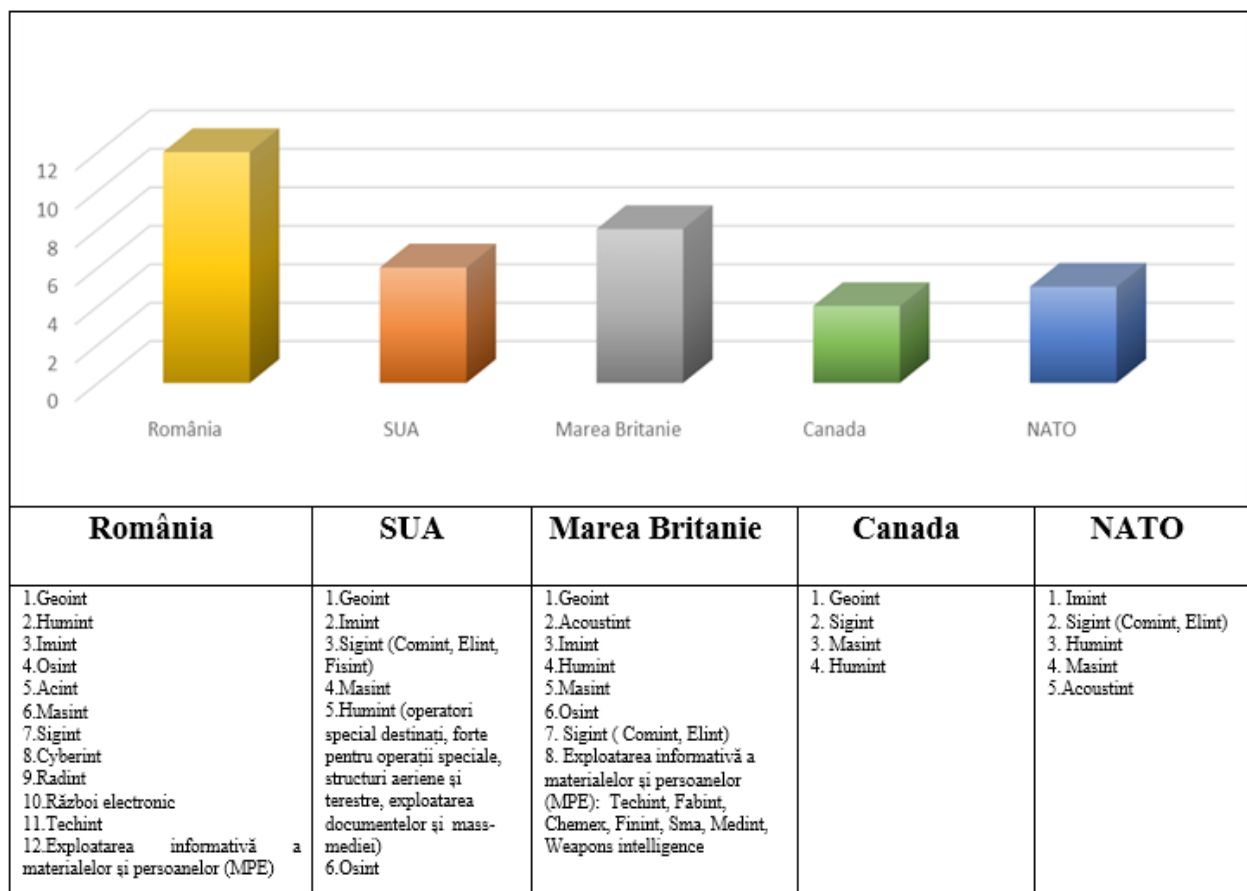

Figura 3 Spectrul disciplinelor de culegere ISR (Concepția autorului)

intelligence), Medint (medical intelligence), Weapons intelligence.

Studiul nostru are la bază analiza și compararea unor documente doctrinare de referință din armatele statelor stabilite, dezvoltarea și implementarea acestor discipline, precum și clasificarea lor, fiind procese care se desfășoară continuu și care au la bază lecțiile învățate și necesitățile de ordin operațional. Putem concluziona faptul că, în urma analizei acestui criteriu, doctrina românească acoperă

nivelul de ambiție dorit de statele analizate din punctul de vedere al dezvoltării capacităților de ordin tehnologic ale acestora.

Din studiul unor lucrări deja consacrate, precum ”Bridging the Gap. European C4ISR Capabilities and Transatlantic Interoperability”¹⁰, „Următorii 100 de ani. Previziuni pentru secolul XXI”¹¹ și raportul „European Defence Agency-Defence Data 2010”¹², se pot desprinde anumite concluzii care reliefează discrepanțe majore între SUA și

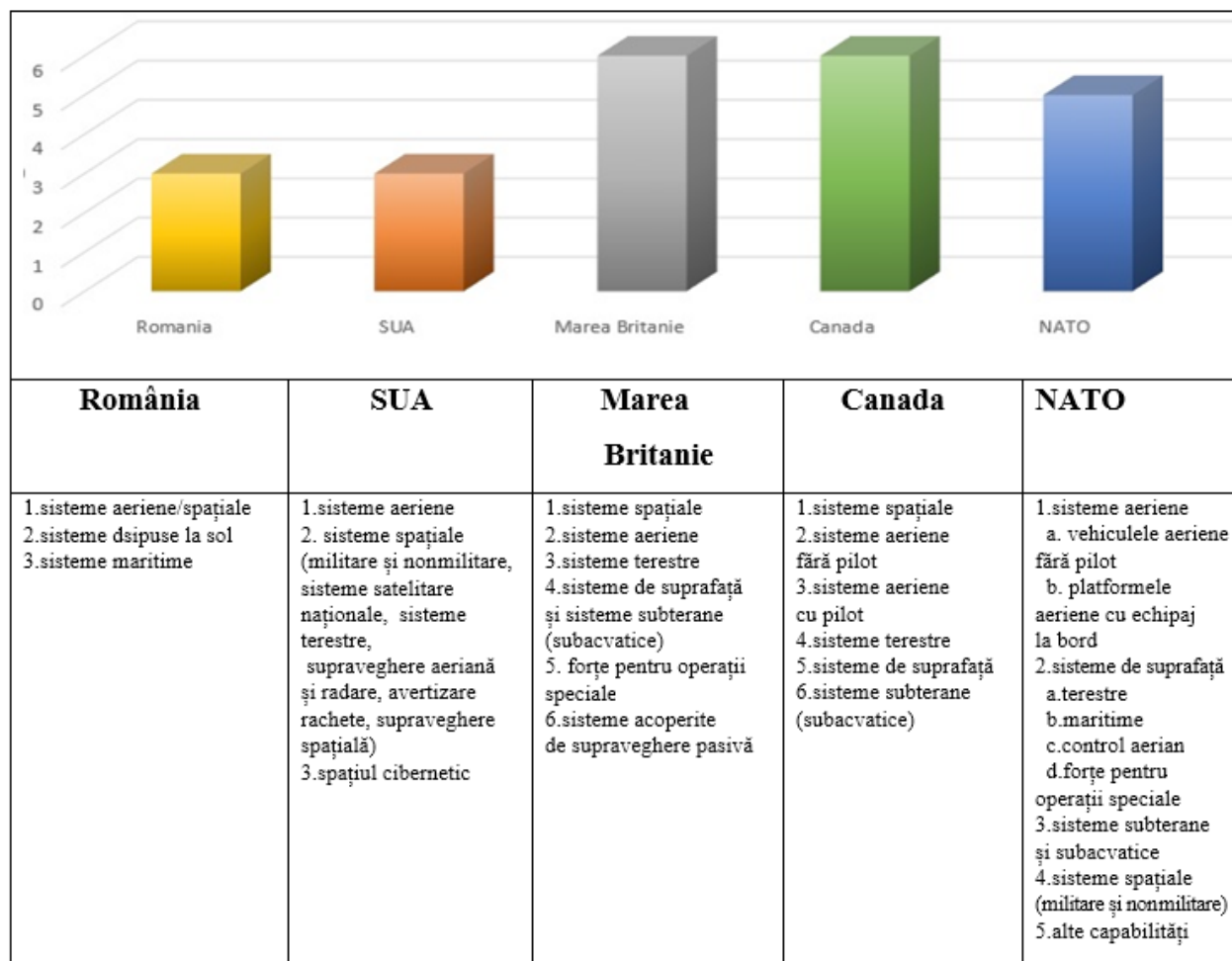

Figura 4 Sisteme de culegere ale statelor analizate (Concepția autorului)

statele europene atât în ceea ce privește cheltuielile de apărare, capacitățile de angajare, nivelul de ambiție, posibilitățile de înzestrare, în general, cât și în ceea ce privește dezvoltarea și implementarea domeniului ISR.

Concluzii

În urma analizei criteriilor stabilite, putem concluziona faptul că, dincolo de anumite bariere lingvistice de nuanță, în Armata României doctrina ISR este armonizată în foarte mare măsură cu doctrina NATO, pe de o parte, și cu doctrinele anumitor state aliate, pe de altă parte.

Consider că această direcție de cercetare trebuie continuată în mod special din punct de vedere al analizei capacităților ISR de ordin tehnologic în cadrul alianței. Corespondența doctrinară trebuie realizată în concordanță cu înzestrarea structurilor ISR din Armata României, astfel încât eficiența sprijinului informativ în operații să fie maximă.

Armonizarea doctrinară nu este suficientă fără o corelare cu achiziția unor echipamente de ultimă generație care să genereze un grad sporit de interoperabilitate între toate statele membre NATO.

NOTE:

1 <http://dexoline.ro>, accesat la 27.07.2021.

2 *** I.A.-1.5, *Doctrina întrunită pentru informații, supraveghere și cercetare*, București, 2017, p. 8.

3 *** *Global Integrated Intelligence, Surveillance & Reconnaissance Operations, Air Force Doctrine Document 2-0*, United States Air Force, January 2012, p. 1.

4 *** *Joint Doctrine Publication 2-00, Understanding and Intelligence Support to Joint Operations*, third edition, Development, Concepts and Doctrine Centre, Ministry of Defence, UK, August 2011, pp. 2-17.

5 *** B-GA-401-002/FP-001, *Royal Canadian Air Force Doctrine, Intelligence Surveillance and Reconnaissance*, Canadian Forces Aerospace Warfare Centre, 2nd edition, November 2017, p. 5.

6 *** AJP-2.7 *Allied Joint Doctrine for Reconnaissance and Surveillance*, 2009, p. 2-1.

7 *** I.A.-1.5, *Doctrina întrunită pentru informații, supraveghere și cercetare*, București, 2017, p. 23.

8 *** I.A.-1.1, *Doctrina informațiilor pentru apărare*, București, 2017, p. 24; I.A.-1.6 *Doctrina pentru proceduri de informații*, București, 2018, p. 23.

9 *** AJP-2.7 *Allied Joint Doctrine for Reconnaissance and Surveillance*, 2009, p. 4-2.

10 Gordon Adams, Guy Ben-Ari, Josh Logsdon, Ray Willionson, *Bridging the Gap. European C4ISR Capabilities and Transatlantic Interoperability*, The Washington University, October 2004, p. 11.

11 George Friedman, *Următorii 100 de ani. Previziuni pentru secolul XXI*, Editura Litera, București, 2012, p. 44.

12 Constantin Mincu, „Capabilități C4ISR ale armatelor statelor europene membre NATO. Interoperabilitatea intraeuropeană și transatlantică a sistemelor”, *Revista de Științe Militare*, nr. 1/2013.

BIBLIOGRAFIE

*** AJP-2.7 *Allied Joint Doctrine for Reconnaissance and Surveillance*, 2009.

*** B-GA-401-002/FP-001, *Royal Canadian Air Force Doctrine, Intelligence Surveillance and Reconnaissance*, Canadian Forces Aerospace Warfare Centre, 2nd edition, November 2017.

*** *Global Integrated Intelligence, Surveillance & Reconnaissance Operations*, Air Force Doctrine Document 2-0, United States Air Force, January 2012.

*** I.A.-1.1, *Doctrina informațiilor pentru apărare*, București, 2017.

*** I.A.-1.5, *Doctrina întrunită pentru informații, supraveghere și cercetare*, București, 2017.

*** I.A.-1.6, *Doctrina pentru proceduri de informații*, București, 2018.

*** *Joint Doctrine Publication 2-00, Understanding and Intelligence Support to Joint Operations*, third edition, Development, Concepts and Doctrine Centre, Ministry of Defence, UK, August 2011.

Adams Gordon, Guy Ben-Ari, Josh Logsdon, Ray Willionson, *Bridging the Gap. European C4ISR Capabilities and Transatlantic Interoperability*, The Washington University, October 2004.

Friedman George, *Următorii 100 de ani. Previziuni pentru secolul XXI*, Editura Litera, București, 2012.

Mincu Constantin, „Capabilități C4ISR ale armatelor statelor europene membre NATO. Interoperabilitatea intraeuropeană și transatlantică a sistemelor”, *Revista de Științe Militare*, nr. 1/2013.

<http://dexoline.ro>